

Covenant & Conversation

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

RABI LORD JONATHAN SACKS'IN ÖĞRETİ VE YAZILARINDAN

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle. "R. Chaim Schimmel'in Tora'sını, onunla ilk karşılaştığım zamandan beri severim. Sadece yüzeysel gerçeğe değil, altta yatan daha derin gerçeğe olan bağlantısıyla da ilgilenmeye gayret eder. 60 yıldır kendisine eşlik eden olağanüstü eşi Anna'yla birlikte, aile, cemaat ve Tora sevgisine adanmış bir yaşam inşa ettiler. Ortaya koydukları örnek yaşamla beni fazlasıyla etkilemiş müstesna bir çift." - Rabi Sacks

Naso

Bariş Arayışı

Naso peraşası, yüzeysel bir bakışla, birbiriyle hiç ilgisi olmayan konulardan oluşan heterojen bir derleme gibi görünmektedir. Başta, Levi ailelerinden Gereşon ve Merari'nin nüfus sayımı ve Bene Yisrael yolculuk ettikleri sırada yapmaları gereken taşıyıcılık görevi anlatılmaktadır. Sonra, manevi saflıklarını kaybetmiş insanların kampın dışına çıkarılması ve borçların iadesine dair iki kısa kanunun ardından, *sota*, yani başka bir adamla zina ettiği konusunda kocasının şüphesini uyandıran bir kadın hakkındaki sıra dışı sına seremonisi gelmektedir.

Bir sonraki kanun, *nazir*, yani gönüllü olarak (ve genellikle belirli bir süreliğine) bazı özel kutsiyet kısıtlamalarını ve bunların arasında, şarap ve üzüm ürünlerine karşı perhizi, saç-sakal kesmemeyi ve ölü bir beden nedeniyle manevi saflığını kaybetmemeyi üstlenen bir kişi hakkındadır.

Bunu yine, dünyada hâlâ sürekli kullanımda olan en eski dualardan biri - Koenlerin *berahası* - takip etmektedir ki bunun da diğer konularla görünüşte hiçbir bağlantısı yoktur. Sonrasında,

açıklanması çok zor bir tekrarlar dizisi içermesiyle ünlü bir konu, Mişkan'ın ibadete açılış törenleri sırasında her kabilenin başkanının getirdiği armağanların anlatımı yer almaktadır. Her kabile başkanı tam olarak aynı sunuları getirdiği için, başkanların isimleri haricinde tam on iki kez tekrarlanan uzun bir paragraflar dizisi söz konusudur.

Acaba Tora sadece kabile başkanlarının isimlerini listeleyip sonra basitçe bize hepsinin gümüş birer tas, gümüş birer çanak vesaire getirdiğini söyleyerek çok daha kısaca anlatabileceği bir olayı tarif etmek için neden bu kadar vakit harcamaktadır? Ancak diğer tüm hususları da kapsayan asıl soru şudur: Görünüşte birbirinden kopuk konulardan oluşan bu serinin mantığı nedir?

Cevap, Koenlerin *berahası*'nın son sözcüğünde yatmaktadır: *barış*.. Uzun bir analizde, 15. yüzyılda İspanya'da yaşamış otoritelerden Rabi Yitshak Arama, *şalom*, yani barış kavramının, sadece savaş veya sürtüşmenin olmaması anlamına gelmediği açıklamasını yapar. *Şalom* sözcüğü, *şalem*, yani bütünlük ifade eder. *Şalom*, mükemmellik, karmaşık bir sistemin

uyumlu bir şekilde işlemesi, çeşitliliğin birbirine kusursuz entegrasyonu demektir; her şeyin kendine uygun yerinde bulunduğu ve hepsinin, evreni düzenleyen fiziksel ve ahlaki kanunlarla uyum içinde olduğu bir durumdur.

"Barış, O'ndan - İsmi yüceltilsin - çıkararak, yüksek, ortalama ve düşük düzeydeki tüm varlıkları birbirine bağlayan bir lütuf ipliğidir. Realitenin ve her bir varlığın kendine has mevcudiyetinin temelinde yatar ve onları ayakta tutar."

Akedat Yitshak, bölüm 74

Benzer şekilde Rabi Don Yitshak Abravanel de şöyle yazmaktadır:

"Tanrı'nın *Şalom* diye adlandırılmasının sebebi budur; zira dünyayı bir arada bağlayan ve her şeyi kendine has karakter ve duruşu doğrultusunda düzenleyen O'dur. Çünkü her şey kendi uygun düzeninde olduğu zaman barış hüküm sürecektir."

Abravanel, Avot 2:12
açıklamaları.

Bu, Tanrı'nın *tou va-vou*, yani kaosun içinden bir düzen oluşturarak, her cisim ve yaşam formunun kendine ait bir yere sahip olduğu bir dünya yarattığı Bereşit 1'in vizyonuna ağırlıklı olarak dayanan bir barış kavramıdır. Barış, sistemdeki her ögeye, sistemin bütününe hayati bir parçası olarak değer verildiği ve aralarında hiçbir uyumsuzluğun bulunmadığı yerde var olur. Naso *peraşasının* çeşitli hükümlerinin hepsi, bu anlamdaki barışın tesisi hakkındadır.

Bununla bağlantılı olan en bariz konu *sota*, yani kocasının, zina yaptığı konusunda şüphelendiği kadındır. *Sota* ritüeli hakkında Hahamlarımızı en güçlü şekilde

etkileyen nokta, bu ritüelin, başka koşullar altında kesin bir yasak olan, Tanrı'nın İsmi'nin silinmesini de içermesi olmuştur. Ritüeli yöneten Koen, Tanrı'nın İsmi'ni içeren bir beddua telaffuz eder, bunu bir parşömene yazar ve sonra da bu yazıyı özel olarak hazırlanmış bir suyun içinde çözerdi. Hahamlarımız buradan, Tanrı'nın, masum bir kadını bu şüpheden arındırmak suretiyle "karı-koca arasında barışı tesis etmek için" Kendi onurundan feragat ederek İsmi'nin silinmesine bile gönüllü olduğu sonucunu çıkarmışlardır. Her ne kadar bu sına ritüeli II. Bet-Amikdaş'ın yıkılmasının ardından Raban Yohanan ben Zakay tarafından uygulamadan kaldırıldıysa da, bu kanun, aile içindeki barışın, Yahudiliğin değerler skalasında ne kadar önemli bir yere sahip olduğunun bir hatırlatıcısı niteliğindedir.

Levi aileleri Gereşon ve Merari ile ilgili kısım, onlara, halkın çöldeki yolculukları sırasında Mişkan'a ait eşya ve kısımların taşınması şeklinde bir onur rolü verildiğine işaret etmektedir. Hakkındaki ayrıntılar önceki hafta okuduğumuz *peraşanın* sonunda verilen diğer Levi ailesi Keat'tan farklı olarak, Gereşon ve Merari aileleri, açıkça görüldüğü üzere, kendilerine verilen bu onurdan memnundu. Keat ailesinde ise halinden memnun olmayan en az bir kişi olduğunu biliyoruz: kısa bir süre sonra Moşe ve Aaron'a karşı bir isyan başlatacak olan Korah.

Benzer şekilde, on iki kabilenin başkanlarının getirdikleri sunular hakkındaki uzun anlatım da, bu başkanların her birinin, Tora'da kendisine ayrılan bir kısmı hak edecek kadar önemli addedildiği mesajını vermenin dramatik bir yoludur. İnsanlar hafife alındıklarını ve kendilerine hak

ettikleri rolün ve tanınmanın verilmediğini hissettikleri zaman yıkıcı şeyler yapabilirler. Yine, Korah ve yandaşlarıyla ilgili olay bunun kanıtıdır. Levi ailelerine ve kabile başkanlarına kendi onur ve dikkat paylarını bahşetmekle, Tora bize, ulus içindeki uyumu herkesi onurlandırarak korumanın ne kadar önemli olduğunu söylemektedir.

Nazirle ilgili kısım bazı açılardan en ilginç olanıdır. Yahudilikte, bir yanda Tanrı'nın gözünde herkesin eşit saygınlığa sahip olduğu konusuna yapılan güçlü vurgu ile, diğer yanda genel olarak Levi kabilesi ve özel olarak da Koenler şeklinde dini bir elitin varlığı arasında içsel bir çatışma mevcuttur. Görünen o ki, nazir kanunu, Koen olmayanlara, Koenlerinkiyle tamı tamına aynı olmasa da, ona yakın düzeyde özel bir kutsiyet olanağının kapısını açmanın bir yoluydu. Bu da, insanlar kendilerini, doğuştan itibaren, toplum içindeki belli başlı statü formlarından mahrum bırakılmış halde buldukları zaman meydana gelebilecek zarar verici hoşnutsuzlukları bertaraf etmenin bir yoludur.

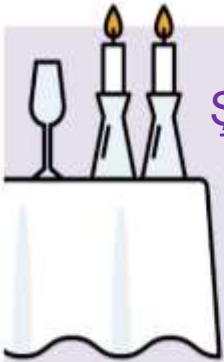
Eğer bu analiz doğruysa, o zaman, bu peraşanın kanun ve anlatımlarını birbirine bağlayan tek bir tema vardır: insanlar

arasındaki barışı korumak veya yeniden tesis etmek üzere özel gayretler gösterme teması.

Barış kolayca zarar gören, ama çok zor onarılan bir şeydir. Bamidbar kitabının geri kalanının büyük bir kısmı, iç çatışma ve sürtüşmeler teması üzerinde bir çeşitleme niteliğindedir. Bir bütün olarak bakıldığında Yahudi tarihi böyle olmuştur. Naso bize, karı-koca arasında, cemaat liderleri arasında ve alışlagelmişin ötesinde bir kutsiyete özlem duyan sıradan insanlar arasında barışı tesis etmek için fazladan adımlar atmamız gerektiğini söylemektedir.

Dolayısıyla, Naso'ya dâhil edilmiş olan Koenler *berahasının* - ve Yahudi dualarının ezici çoğunluğunun - bir barış duasıyla sona ermesi kesinlikle bir rastlantı değildir. *Şalom*, demişlerdir Hahamlarımız, Bizzat Tanrı'nın İsimlerinden biridir ve Rambam, Tora'nın bütününün, "dünyada barış yapmak için" verildiğini yazar (Hanuka Kanunları 4:14). Naso, herkesin kendisini tanınan ve saygı duyulan biri olarak hissetmesini ve şüphelerin zayıflatılıp giderilmesini olabildiğince temin etmeye yönelik bir pratik dersler dizisidir.

Barış için dua ettiğimiz kadar, barış uğruna çalışmamız da gerekir.

Şabat Sofrası İçin Tartışma Soruları

1. Acaba Tora her kabilenin başkanları tarafından getirilen sunular hakkında böylesine ayrıntılar ve tekrarlar içeren bir anlatıma neden yer vermiş olabilir?
2. Sizce *nazir* kanunları, Yisrael toplumu içinde barışı "teşvik etme" özelliğine sahip midir?
3. Kendi hayatınızın içine sosyal uyumu getirmenin bazı yolları nelerdir?

